

Список літератури

1. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.agroua.net/news/news_13856.html>.
2. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.moloka.net.ua/ucp_mod_facts_show_15.html>.
3. Електронний ресурс. – Режим доступу : <<http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/4044.html>>.
4. Федорчук, А. Не только пальмовое масло... [Текст] / А. Федорчук // Зеркало недели. – 2009. – № 28 (756).
5. Шкабара, Т. Л. Сучасні проблеми якості молочної продукції в Україні [Текст] / Т. Л. Шкабара // Економіка АПК. – 2009. – №10.
6. Електронний ресурс. – Режим доступу : <<http://www.agroconf.org/content/es-proinspektiruet-ukrainskoe-moloko>>.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.

© О.І. Печенка, А.В. Янчев, О.Ю. Менжулова, 2010.

УДК 339.9:658 (477)

О.В. Горячов, канд. екон. наук (*ПУЕТ, Полтава*)

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ СОТ

Розглянуто питання використання українськими підприємствами переваг членства країни в СОТ та проблема підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Рассмотрен вопрос использования украинскими предприятиями преимуществ членства страны в ВТО и проблема повышения уровня конкурентоспособности отечественной продукции.

The question of Ukrainian enterprises the benefits of membership to the WTO and the problem of improving the competitiveness of domestic products.

Постановка проблеми у загальному вигляді. вступ України до світової організації торгівлі, приєднання на взаємоузгоджених умовах до торговельних угод, досягнутих країнами-учасниками цієї організації, означає формальне зняття перешкод на шляху українських товарів на світові ринки з одночасним зустрічним відкриттям внутрішнього ринку для іноземних товаровиробників. прорив на світові ринки для економіки України є нагальною необхідністю, кроком, який здатен радикально вплинути на вибір шляху і можливості її розвитку. у зв'язку з цим потребують дослідження окремі аспекти якості балансу придбань і втрат економіки внаслідок приєднання до

СОТ та оптимізації діяльності підприємств в умовах членства в цій організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Членство у СОТ відкрило для України широкі можливості для прискорення розвитку національної економіки за рахунок створення стабільного конкурентного внутрішнього ринку, упровадження єдиних правил регулювання економічної діяльності. Перспективи і наслідки приєднання України до СОТ широко обговорювалось у суспільстві, учасниками економічних процесів, у політичних колах та наукових виданнях. Але перші висновки про доцільність можна робити лише після співставлення очікувань та отриманих результатів.

Мета та завдання статті. Метою статті є аналіз системи економічних відносин, що виникли в період адаптації українських підприємств до вимог СОТ, механізмів використання переваг та ефективного функціонування, виробництва конкурентоспроможної продукції в умовах членства в цій організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вступ до СОТ є для України кроком стратегічного значення, що свідчить про її бажання більш активно брати участь у глобалізаційних процесах, зайняти гідне місце на ринках готової продукції та послуг. цей крок означає настання нового етапу не тільки в сучасному соціально-економічному секторі держави і суспільства, він значною мірою визначить роль і місце України в майбутньому світоустрої. отже, його реалізація повинна базуватися на науково-промисловій політиці та стратегії, в яких мають бути чітко визначені пріоритети й основи підвищення рівня конкурентоспроможності окремих галузей та економіки в цілому.

Так, сьогодні найбільш важливими є проблеми максимального використання переваг членства в СОТ безпосередньо підприємствами. на внутрішньому ринку посилилась конкуренція, тому підприємства, що користуються пільгами чи мають обмежені фінансові ресурси, змушені шукати нові підходи до стратегії власного розвитку або закриватися. На макроекономічному рівні вступом до СОТ держава обмежила власні повноваження щодо формування законодавчої бази, підвищився рівень втручання СОТ у формування національної торговельної політики. Національна економіка стала більш вразливою від негативних глобальних чинників. Усе це може привести до зникнення окремих галузей національного господарства, що не досягли рівня здатності протистояти іноземним конкурентам. Тобто, якщо галузь не конкурентоспроможна на світовому рівні, якщо продукція, як результат діяльності підприємства, не відповідає

світовим вимогам за якістю, то державі недоцільно витрачати фінансові ресурси на надання дотацій підприємствам цих галузей. До того ж, митні тарифи, скасовані зі вступом України до СОТ, – це лише перший і не найважчий бар'єр на шляху українських товарів до заможних ринків розвинених країн, насамперед західноєвропейських; наприклад, створення зони вільної торгівлі з ЄС мало б значно більший вплив на розвиток експорту, ніж вступ до СОТ. Але значною перешкодою на цьому шляху є проблема гармонізації стандартів і вироблення спільного підходу до сертифікації товарів.

Процес гармонізації законодавства відповідно до положень угод СОТ дещо відстає від загального темпу реформ в Україні. Значного поліпшення потребує торговельний режим у таких сферах, як сільське господарство, послуги; регулювання інвестицій; податкове регулювання; захист прав інтелектуальної власності, а також технічні бар'єри в торгівлі.

У деяких галузях, наприклад, діють власні системи якості (у фармацевтичній – GMP, харчовій – НАССР), відповідність яким є перепоусткою на міжнародний ринок ще більшою мірою, ніж відповідність стандартам ISO. І якщо за стандартами GMP працює переважна частка фармацевтичної галузі України, то стандартам НАССР у нашій країні відповідають лише «Кока Кола Беверіджиз» і ще кілька підприємств, що належать великим міжнародним компаніям. Окрім того, вітчизняні виробники продуктів харчування намагаються блокувати спроби уряду привести галузеві стандарти до європейського рівня. Наприклад, молоко, яке українські стандарти відносять до вищого гатунку, європейські – лише до другого. При цьому прийняти нові стандарти на молоко не вдається вже п'ять років. Тож не дивно, що вітчизняному АПК після вступу до СОТ вдалося суттєво наростити експорт тільки сільгоспсировини, тоді як виробникам готових харчових продуктів досить складно конкурувати на ринках розвинених країн.

Саме той факт, що практично всі товари, які випускаються в розвинених країнах, відповідають українським стандартам, натомість більша частина українських товарів не відповідають стандартам розвинених країн, був причиною випереджального зростання імпорту порівняно з експортом після вступу до СОТ. Причому у структурі імпорту стали переважати споживчі та інвестиційні товари. Найбільше вступ України до СОТ вплинув на імпорт автомобілів, ціни на які дещо знизилися, а обсяги завезення суттєво зросли. Зокрема, Київ за кількістю автомобілів на душу населення наздогнав деякі європейські столиці.

Окрім невідповідності світовим стандартам якості продукції ще одним ключовим фактором, який стримує можливості українських фірм у виході на внутрішні та зовнішні ринки, є це низька якість інвестиційного капіталу. Рівень технологій в Україні має бути підвищений, щоб забезпечити відчутні економічні переваги, а з часом – зростання ефективності виробництва та темпів економічного розвитку. Технологічне зростання буде полегшене після зняття обмежень на імпортовані промислові товари (проблеми, що виникають в імпорті, системи технічного регулювання й оцінки відповідності). У даний момент ризики, пов'язані з іноземним інвестуванням в Україні, дуже високі. Стимулювання високого рівня надходжень прямих іноземних інвестицій потребує створення прозорої та стабільної законодавчої системи, особливо податкової політики, зниження корумпованості, чіткого визначення та захисту авторських прав, упровадження конкурентної системи через приватизацію низькорентабельних промислових підприємств, ефективної конкурентної політики.

Необхідність удосконалення законодавства відповідно до норм і правил СОТ необхідно Україні не тільки і не стільки у зв'язку з приєднанням до цієї організації. Цього вимагає для свого розвитку економіка самої країни, зокрема для того, щоб малий та середній бізнес не залежав від рішень тих чи інших адміністративних органів.

Поспіх та безвідповідальність у процедурах адаптації до умов Світової організації торгівлі, їх непродуманість – катастрофічні для ослаблених окремих підприємств, галузей та в цілому економіки України, а тому неприпустимі. Вірогідним підсумком банкрутства частини неконкурентоспроможних підприємств стане зміна їх власників: іноземний і міжнародний капітал поглине частину виробництв своїх конкурентів і приєднає їх до своїх технологічних ланцюгів, по можливості на більш низьких рівнях. Посилення позицій іноземного капіталу в довгостроковій перспективі може призвести до звуження і часткової втрати не лише економічного, а й політичного суверенітету. Перехідний, адаптивний період має запобігти або, у крайньому разі, мінімізувати можливі економічні втрати в окремих галузях при одночасному посиленні сукупного економічного потенціалу.

Висновки. Звичайно, поки що невеликого терміну перебування України в СОТ недостатньо, щоб робити висновки про вплив приєднання до світового торговельного простору на різні галузі української економіки. Перші підсумки можна буде підбивати не менше ніж через 2-3 роки. Однак уже тепер чітко видно основну

проблему вітчизняної економіки – низьку конкурентоспроможність наших товарів на ринках розвинених країн через їхню невідповідність світовим стандартам. Після приєднання до СОТ ще більше проявилися гострота і невідкладність проблем переходу вітчизняної економіки на виробництво та експорт наукомістких товарів і зростання рівня конкурентоспроможності українських товарів за якістю. Для більш успішного функціонування вітчизняним галузям і окремим виробництвам необхідно активніше впроваджувати заходи для адаптації до ринкового попиту, пошуку своїх ніш на закордонних ринках товарів і послуг, оптимізації своєї діяльності в умовах зростаючої відкритості ринків та інших проявах загальних глобалізаційних процесів.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.
© О.В. Горячов, 2010.

УДК 339.7: 332.012.324

О.В. Шкурупій, д-р екон. наук (ІУЕТ, Полтава)
Т.А. Дейнека (ІУЕТ, Полтава)

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ЙОГО ЧИННИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто проблеми економічного розвитку в умовах глобалізації. З'ясовано особливості сучасної економічної динаміки та визначено чинники, які зумовлюють сучасний світогосподарський розвиток.

Рассмотрены проблемы экономического развития в условиях глобализации. Определены особенности современной экономической динамики и факторы, которые обусловили современное мирохозяйственное развитие.

The problems of economic development in terms of globalization were examined. The peculiarities of modern economic dynamics were discovered and the factors, causing modern world development, were identified.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Перехід сучасного світу до радикальної соціально-економічної трансформації відбувається під впливом глобалізації, що проявляється, насамперед, як всезростаюча економічна взаємозалежність всіх країн світу. Швидше, ніж будь-коли раніше збільшуються обсяги трансграничних транзакцій товарів, послуг, капіталів, значної широти набуває дифузія технологій. У наш час майже кожен учасник господарських відносин відчуває вплив процесів глобалізації, активно беручи участь або навіть лише долучаючись до міжнародної економічної діяльності. Природно,